

Aquell jove repòrter belga que tenia un fox terrier blanc...

Museu d'Història de Catalunya

6-06-2013 / 29-09-2013

Hergé, creador del personatge de Tintín, era un gran perfeccionista i es documentava exhaustivament per crear les seves aventures. En aquesta exposició veureu fins a quin punt tot el seu món està extret de la realitat. Hem descobert exactament aquelles fotos de revista, les postals, els fotogrames, els anuncis, les il·lustracions de llibres i les imatges que ell va copiar per ambientar les seves aventures. Fins i tot personatges: Tornassol és el doble exacte de l'inventor del batiscaf, Auguste Piccard; el multimilionari Carreidas és el fabricant aeronàutic Marcel Dassault, i Bianca Castafiore està inspirada en la soprano Maria Callas. De la mateixa manera, el castell de Molins de Dalt és el Château de Cheverny; el Temple del Sol és el Machu Picchu; l'amagatall de l'emir Ben

Kalish Ezab és la ciutat de Petra a Jordània; el whisky Loch Lomond encara és una marca actual, i l'Hotel Cornavin de Ginebra existeix realment. Per a Hergé, la reproducció fidel de la realitat era una autèntica obsessió.

L'exposició presenta els vint-i-quatre àlbums de la col·lecció Tintín, acompanyats de les imatges originals que el seu autor va copiar per dibuixar cada vehicle, avió, aparell, edifici, animal, selva, muntanya, carrer, tribu o secta. Hergé té l'estranya habilitat de fabricar personatges i objectes que s'inscriuen en l'imaginari col·lectiu. El seu escenari és el planeta sencer i les aventures es basen en fenòmens reals de cada època. Gaudiu-ne.

1.-TINTÍN AL PAÍS DELS SÒVIETS (1929 a 1930)

Sinopsi:

És la primera aventura del jove heroi, ja acompanyat des del principi pel seu fox terrier, Milú. Tintín és enviat a Rússia com a repòrter de la revista *Le Petit Vingtième*, suplement infantil del diari catòlic i conservador *Le Vingtième Siècle*. En un ritme trepidant, Tintín és perseguit per les forces comunistes, però al final aconsegueix tornar a Bèlgica i denunciar el règim soviètic. És una dura crítica al comunisme.

Context històric:

El capellà que dirigeix *Le Vingtième Siècle*, Norbert Wallez, encarrega a Hergé una apologia anticomunista que alligoni els joves belgues sobre els perills d'aquesta ideologia. El comunisme és «un fantasma que recorre Europa» i això es fa evident en cada vinyeta de l'àlbum. «En aquella època, vèiem bolxevics fins a la sopa», es justificaria Hergé anys més tard.

És l'únic de tots els àlbums de Tintín no adaptat posteriorment en color (exceptuant *Tintín i l'Art-Alfa* que no va restar inacabat). L'autor va afirmar "no ho considero un veritable treball ... només un joc, un pecat de joventut".

2.-TINTÍN AL CONGO (1930 a 1931)

Sinopsi:

Tintín viatja fins al Congo, la gran colònia belga del moment. Allí passa un seguit de peripècies a la selva africana, on s'enfronta a tot tipus d'animals i finalment a una banda de gàngsters.

Context històric:

Encara viva en la memòria dels belgues la visita que havien fet, el 1928, els reis de Bèlgica, Albert i Isabel, a la seva extensa colònia africana, Hergé accepta a desgrat l'encàrrec de fer-ne propaganda entre el públic més jove. És la història més políticament incorrecta, tant pel to paternalista envers els congolesos, com per la defensa d'un colonialisme avui caduc o pel que actualment es pot considerar nul·la sensibilitat ecològica de Tintín envers la fauna autòctona. Se'n van fer tres versions, cada una més políticament correcta que l'anterior. Així i tot, encara avui hi ha judicis pendents i països que l'han retirat del mercat.

1

A la pàgina 1 apareixen saludant a Tintín dos íntims col·laboradors d'Hergé, Edgar P. Jacobs i Jacques van Melkebeke. En aquesta mateixa escena hi ha dos personatges d'una altra sèrie ideada per Hergé: Quick i Flupe. També hi apareix el mateix Hergé.

3.- TINTÍN A AMÈRICA (1931 a 1932)

Sinopsi:

Tintín visita els Estats Units, on s'enfronta als gàngsters d'Al Capone. L'acció transcorre en dos escenaris ben diferents: la ciutat de Xicago primer i les reserves dels pells roges després.

Context històric:

Hergé retrata el gangsterisme de l'època als Estats Units i el clima de violència que la llei seca originava a ciutats com Xicago. Però és molt més contundent en la defensa dels seus estimats indígenes americans. A més d'un al·legat a favor dels pells roges, l'àlbum és una condemna sense embuts a l'explotació a què els sotmet l'home blanc, que impulsa un capitalisme salvatge, avariciós i sense escrúpols.

1

**Hi trobem el que Hergé afirma que és l'únic personatge real de tots els àlbums, que apareix sense una sola modificació en el seu nom: Al Capone.*

4.-ELS CIGARS DEL FARAÓ (1932 a 1934)

Sinopsi:

Tintín s'embarca cap a Orient, on s'involucra en una nova aventura amb un egipciòleg que el condueix fins a la tomba d'un faraó. Allí descobreix uns estranys cigars i és segrestat. Viatja fins a l'Aràbia i posteriorment a l'Índia, on finalment acaba enxampant la banda que traficava opi amagat a les caixes dels cigars.

Context històric:

L'arqueologia europea estava vivint el seu moment més esplendorós. Howard Carter havia descobert la tomba de Tuntankhamon només deu anys abans, el 1922, i l'egiptologia era la moda cultural de l'època. La maledicció que semblà caure sobre l'equip de Carter té el seu reflex en aquesta aventura de Tintín. Els cadàvers momificats que Tintín troba en sarcòfags a l'interior de la tomba són l'homenatge d'Hergé als egipciòlegs més populars de l'època. El signe de Kih-Oskh, leit motiv gràfic de la història, està inspirat en el símbol filosòfic xinès del ying i el yang que Hergé va descobrir en un llibre del psiquiatra suís Carl Gustav Jung. El Maharajà de Rawhapurtalah està inspirat en el personatge real Jagatjeet Singh Bahadur, Maharajà de Kapurthala, força conegut a Europa al primer terç del segle XX com a membre de la jet set, que va convertir la cupletista malaguenya Anita Delgado en una de les seves esposes.

1

En aquest àlbum, apareixen per primera vegada dos personatges fonamentals: Dupond i Dupont; es creu que Hergé potser, va idear-los inspirat en el seu pare i el seu oncle, que eren bessons i sempre duien la mateixa roba i el mateix barret fort

5.- EL LOTUS BLAU (1934 a 1935)

Sinopsi:

És la continuació d'*Els cigars del faraó*. L'aventura comença a l'Índia on Tintín es torna a enfrontar a la banda de traficants d'opi, però queda atrapat enmig del conflicte entre Japó i Xina. Finalment aconsegueix capturar la banda amb l'ajut d'un jove noi xinès, en Xang, inspirat en el Xang real que es va convertir en amic de l'ànima d'Hergé i que l'assessorà en l'elaboració de la història.

Context històric:

A contracorrent de la tendència majoritària a Europa, Hergé no feia costat a l'imperialisme japonès a la Xina. Ben al contrari, va prendre partit pel poble xinès, sotmès i explotat per militars i diplomàtics nipons. El sabotatge d'una via fèrria per agents japonesos, que servirà d'excusa als mateixos japonesos per una intervenció militar a la Xina amb foc dialèctic a la Societat de Nacions, és extret d'un fet real: el sabotatge de la línia de Moukden el 18 de setembre de 1931. Les conseqüències militars van ser exactament com les descriu Hergé. No s'estalvia crítiques a la concessió internacional a la Xina, portada per europeus corruptes que no dubten a aliar-se amb els japonesos per defensar interessos comercials. En els moviments nocturns de batallons japonesos protegits per l'aviació, algú hi ha vist una premonició de l'atac a Pearl Harbour.

1

Fou gràcies a un amic xinès anomenat Xang (el personatge del còmic és en honor seu), que Hergé es va interessar per la situació a la Xina i criticà la política japonesa a l'Extrem Orient.

2

La història està molt ben elaborada i hi ha una gran dosi de realisme i marca l'inici del període de documentació, en el qual Hergé es documentarà a fons abans d'iniciar noves aventures.

6.-L'ORELLA ESCAPÇADA (1935 a 1937)

Sinopsi:

El robatori en un museu de Brussel·les d'un fetitxe arumbaya porta Tintín a la República sudamericana de San Teodoro. Allí es troba immers en una guerra amb els veïns de Nuevo Rico, i es converteix en l'ajudant del general Alcàzar. Tintín escapa pels pèls d'un afusellament, s'endinsa a la selva fins trobar els arumbayes, torna a Europa i restitueix el fetitxe al museu.

Context històric:

La història està inspirada en la Guerra del Gran Chaco, un conflicte que enfrontà Bolívia i Paraguai entre 1932 i 1935 i que passà quasi desapercebut a Europa. El motiu de la guerra era el territori del Gran Chaco, suposadament ric en jaciments petrolífers. Un dels desencadenants del conflicte fou el paper de les petrolieres Standard Oil (nord-americana) i la Royal Dutch Shell (anglo-holandesa), amb jaciments a Bolívia i Paraguai respectivament. Hi apareix un personatge anomenat Basil Bazaroff, representant de la Vicking Arms C.Ltd., que ofereix armes a les dues repúbliques en guerra, i per tant enemigues, tant a la de Nuevo Rico com a la de San Teodoro. Aquest home calb i amb barbeta va existir a la realitat, Es deia Basil Zaharoff, era d'origen hongarès i el dibuix és idèntic a l'original. Hergé denuncia aquí la doble venda d'armes, les comissions, l'assassinat d'incorruptibles, la utilització dels diaris i les "facilitats de pagament" que precipiten un país a un nefast cercle vicis financer.

1

A la pàgina 29, el tauler d'escacs està mal col·locat: la casella inferior dreta ha de ser blanca i no pas negra.

2

A la pàgina 4, a l'habitació del senyor Balthazar hi ha un llum a la tauleta, que a la pàgina 9 no hi és.

7.-L'ILLA NEGRA (1937 a 1938)

Sinopsi:

Un guió de novel·la policíaca porta en Tintin cap a Escòcia. Allí s'enfronta al misteri de l'Illa Negra i la bèstia que l'habita. Finalment aconseguix descobrir l'amagatall d'uns falsificadors de diners liderats pel malvat Müller i lluita amb la terrible bèstia que resulta ser un goril·la.

Context històric:

El goril·la Ranko és la suma de dos elements tan diferents com característics de la dècada dels 30: el mític i cinematogràfic King Kong i el misteriós monstre del llac Ness, també escocès, «descobert» només quatre anys abans i que feia furor a la premsa europea de l'època. Unes gotes de la pel·lícula de Hitchcock *Treinta y nueve escalones*, en què el protagonista també fuig pels Highlands escocesos perseguit a la vegada per policies i malfactors. A més, el personatge de Müller, inspirat en l'escocès convertit al nazisme, Georg Bell, qui també falsificà moneda, en el seu cas rubles per desestabilitzar la URSS, acaben de configurar aquest *thriller* trepidant.

8.-EL CEPTRE D'OTTOKAR (1938 a 1939)

Sinopsi:

En un país centreeuropeu imaginari, Sildàvia, algú roba un ceptre que és imprescindible perquè el rei sildau pugui continuar regnant. Tintín descobreix que és el país enemic de Bordúria qui l'ha robat per a poder envair-los. El recupera i és honorat amb glamur monàrquic com a heroi nacional.

Context històric:

Amb aquests dos països imaginaris, Sildàvia i Bordúria, Hergé il·lustra un esdeveniment real previ a la 2a Guerra Mundial: l'Anschluss de 1938, és a dir, l'annexió d'Àustria per part de l'Alemanya nazi, que la convertí en una província del *Reich*.

El robatori del ceptre per tal de causar confusió al país, i un complot per a posteriorment poder-lo envair recorden també el cas de Polònia tant pels conflictes seculars amb Alemanya com per les similituds lingüístiques i arquitectòniques ben visibles a l'àlbum de Tintín. S'evoca també Romania en la geografia i la història sildava, ja que en aquella època Romania també era una monarquia i hi havia un partit feixista anomenat "Guàrdia de Ferro", que té el seu reflex en la "Guàrdia d'Acer" del còmic. El nom del cap de la "Guàrdia d'Acer", Müssler, és la contracció de Mussolini i Hitler. Hergé, doncs, està denunciant l'*Anchluss*.

1

A la recepció que el rei Muskar XII ofereix a Tintin (pàgina 59), hi ha entre el públic assistent Hergé, E.P. Jacobs i J. Melkebeke.

2

Un amic li va proporcionar la idea per a aquesta història, però el ceptre d'Ottokar existia en la realitat, encara que Hergé no ho sabia: el 1976 van restaurar la catedral de Saint Vitus, al Castell de Praga, i van trobar el ceptre d'Ottokar II, rei de Bohèmia (1230-1278) de la dinastia dels Premyslides.

9.-EL CRANC DE LES PINCES D'OR (1940 a 1941)

Sinopsi:

Per culpa d'unes misterioses llaunes de conserva, Tintín acaba dins un vaixell on descobreix que els seus segrestadors són traficants d'opi. Allí es troba amb el malvat Allan i el capità Haddock, qui té problemes amb la beguda i que es convertirà en el seu fidel amic per sempre més. Tintín fa entrar en raó, momentàniament, el capità perquè deixi la beguda i tots dos fugen fins al Marroc, on acabaran per atrapar els traficants.

Context històric:

En plena Segona Guerra Mundial, la censura nazi fa que Hergé es fixi més en els personatges i menys en els escenaris. Per causa de la Guerra, tanca el diari *Le XXème Siècle* i el seu suplement setmanal *Le Petit Vingtième*. Algú ha dit que les restriccions, imposicions i coaccions que va patir en aquesta època van donar a les històries més coherència i maduresa. L'escena en què Haddock, embogit per la set del desert del Sàhara, intenta llevar el tap d'una ampolla de xampany que en realitat és el propi Tintín, recorda el surrealisme del pintor coetani i compatriota d'Hergé, René Magritte, i sembla inspirada en el profund interès que tenia per la psicoanàlisi freudiana. En edicions posteriors, Hergé va cedir a les pressions del mercat nord-americà, va suavitzar l'alcoholisme d'Haddock i va convertir en blancs alguns personatges de raça negra.

1

En aquesta aventura hi apareix Haddock per primera vegada.

2

**La segona vinyeta de la pàgina 38 és la favorita d'Hergé, ja que, segons ell, el lector, en seguir la lectura, va recreant una seqüència d'animació amb els bandits aixecant-se i fugint.*

10.-L'ESTEL MISTERIÓS (1941 a 1942)

Sinopsi:

Un meteorit gegant s'acosta a la Terra i sembla que pot causar la fi del món. Al final només en cau un fragment a l'oceà Àrtic. Tintín s'enrola en una expedició científica que s'organitza per trobar-lo i estudiar-lo i competeix amb un altre vaixell per arribar-hi primer. Allí descobreixen un nou element que té la propietat d'engrandir diversos animals i plantes que hi estiguin en contacte.

Context històric:

Novament, la guerra i l'amenaça de la censura allunyen Hergé de temes relacionats amb l'actualitat i es llança de ple a una ficció apocalíptica i onírica. Hergé va publicar aquesta «fi del món» durant l'època del desembarcament de Normandia, i tracta la rivalitat pel progrés entre els savis d'Europa (tots de països de l'Eix o neutrals) i els Estats Units (curiosament els dolents en la primera versió) representada per la cursa entre els dos vaixells. Hergé sempre va lamentar haver posat al milionari americà que finançava l'expedició rival un nom de ressons jueus: Blumenstein, i per això el va canviar tan aviat com va poder, per Bollewinkel («petita confiteria» en brussel·lès), un cop alliberat de l'opressió alemanya.

1

**És la primera vegada que el capità Haddock utilitza l'expressió "Tonnerre de brest!...", aquesta expressió traduïda al català és el tant repetit "Llamp de llamp!..."*

2

A la pàgina 2 hi ha un error de dibuixant: falta un timbre a la porta.

11.-EL SECRET DE L'UNICORN (1942 a 1943)

Sinopsi:

Tintín compra una maqueta de vaixell per al capità que resulta ser una rèplica del vaixell que havia comandat un avantpassat seu, el cavaller d'Haddock, el qual havia lluitat al segle XVII contra el pirata Rackham el Roig propietari d'un gran tresor. Per atzar, descobreixen un pergami ocult dins del vaixell, però, per seguir la pista, en falten dos més, robats pels germans Ocell, que viuen al castell de Molins de Dalt. Un cop recuperats els tres pergamins, ja poden anar a buscar el tresor.

Context històric:

Pura literatura d'evasió per esvair maldecaps bèl·lics. Hergé crea l'aventura més venuda a tot el món juntament amb la seva continuació, *El tresor de Rackham el Roig*.

Penedit de com va dibuixar massa alegrement el vaixell Aurora de l'aventura anterior, aquí Hergé és fidel al màxim, tant històricament com en arquitectura naval, en la creació de l'Unicorn. Apareix per primera vegada el castell de Molins de Dalt, inspirat en l'autèntic castell francès de Cheverny, que ja serà la residència definitiva de Tintín i Haddock.

1

En aquest àlbum fa la seva primera aparició Nèstor

12.- EL TRESOR DE RACKHAM EL ROIG (1943)

Sinopsi:

És la continuació d'*El Secret de l'Unicorn*. Suposa l'entrada en acció d'un nou personatge que ja acompanyarà Tintín en totes les aventures, el professor Tornassol, inspirat, en físic i personalitat, en l'inventor del batiscaf, Auguste Piccard. Tintín i el capità, amb l'ajuda del professor i el seu submarí, creuen trobar el tresor en una illa perduda, però quan troben el cofre, a dins només hi ha uns pergamins. Un cop a Europa, en Tornassol desxifra el significat dels pergamins i troben l'autèntic tresor on menys s'ho esperen: al mateix castell de Molins de Dalt que ara és de la seva propietat.

Context històric:

En una Bèlgica ocupada pels alemanys, l'autor no tracta temes complicats i es decanta per un tema inofensiu. En un moment en què els belgues a penes podien desplaçar-se, Hergé els fa somiar en la recerca d'un tresor a països exòtics.

1

És la primera vegada que apareix Tornassol.

13.-LES 7 BOLES DE CRISTALL (1943 a 1944 - 1946)

Sinopsi:

Els membres d'una expedició a la recerca de la civilització inca van caient misteriosament en una profunda letargia. Al seu costat sempre apareixen trossos d'unes misterioses boles de cristall. El professor Tornassol es posa el braçalet d'una mòmia peruana, i poc després és raptat. En Tintín i el capità viatgen al Perú per a intentar resoldre aquest enigmàtic cas.

Context històric:

Hergé reprèn el tema de la maledicció dels savis que profanen tombes d'altres cultures, com ja havia fet a *Els Cigars dels faraó*. Es tracta d'una aproximació curiosa i detallada a les civilitzacions precolombines dels Andes, i a l'inca, en particular. El port i els molls de Saint Nazaire estan reproduïts tan fidelment que en l'actualitat encara es poden trobar en aquella ciutat francesa sis vinyetes gegants de metall, com monuments, que les autoritats portuàries hi han instal·lat en agraïment a Hergé per haver escollit aquell escenari.

14.-EL TEMPLE DEL SOL (1946 a 1948)

Sinopsi:

És la continuació de *Les 7 boles de cristall*. La història comença al Perú, on el professor Tornassol està raptat en un vaixell a l'espera de ser sacrificat en un temple inca, per haver comès un sacrilegi en posar-se un braçalet sagrat. Amb l'ajuda d'un jove indi anomenat Zorrino, Tintín i els seus amics creuaran els Andes fins a trobar el temple. Allí aconseguen salvar-se gràcies a un eclipsi de sol i a l'astúcia de Tintín.

Context històric:

Els lectors belgues van haver d'esperar dos anys per saber el desenllaç d'aquesta història, la publicació de la qual es va retardar pel trasbals del final de la guerra i l'alliberament de la Bèlgica alemanya. Ceràmiques, frisos, interiors de sepultures... tots els detalls són reproduïts amb exactitud gràcies a la documentació exhaustiva recollida per Hergé dels temples de Tiahuanaco i Sacsayhuaman, sobretot, en el llibre "Pérou et Bolivie", de Charles Wiener.

1

Hergé va reconèixer com un error la solució de l'eclipsi als problemes de Tintín, ja que els inques eren uns estudiosos dels fenòmens celestes i coneixien amb tota seguretat què era un eclipsi.

15.-TINTÍN AL PAÍS DE L'OR NEGRE (1939 a 1940 - 1948 a 1950)

Sinopsi:

Tornen les lluites entre les grans companyies petrolieres. Tot comença quan una benzina adulterada envaeix el mercat. En Tintín se'n va a l'Orient Mitjà per investigar-ho i allí es troba amb un enfrontament entre dos emirs finançats per dues companyies petrolieres rivals. Tintín es retroba amb el malvat Müller i descobreix el producte que adúltera la benzina.

Context històric:

És la història que ha tingut més versions diferents a causa dels canvis en l'actualitat geopolítica dels països àrabs. La primera, de 1939, es desenvolupava bàsicament a Palestina, a la ciutat de Caïffa, un reflex de Haifa, amb els tres bàndols implicats en el conflicte: britànics, jueus i àrabs. Però la Segona Guerra Mundial amb la invasió alemanya de Bèlgica impedí la continuació de l'aventura.

Hergé la reprengué el 1948, amb una segona versió. Aquesta sí que s'arriba a publicar tot canviant noms ficticis per reals com la ciutat Haifa i la "Navy" britànica. Però aquí ja es modificà el motiu del conflicte, que passà de la guerra àrabo-israeliana a ser una lluita entre dues companyies petrolieres: l'anglesa "Arabex" i l'alemanya "Skoil".

El 1971, però, a petició dels seus editors anglesos, Hergé va eliminar totes les referències als britànics i a la guerra àrabo-israeliana, enviant en Tintín directament al Khemed.

1

Es va començar el 1939 i es va interrompre el 1940 per la guerra, concretament a la pàgina 45. El 1948 va tornar a començar des de zero, i es va acabar el 1949.

2

Bab el Ehr significa xerraire en el dialecte brussel·lès que es parla a la capital belga (canviant-ne l'ortografia).

16.-OBJECTIU : LA LLUNA (1950 a 1953)*

Sinopsi:

Tornassol informa els nostres amics de les investigacions sobre un coet lunar en una base amagada. Però hi ha un grup que intenta un sabotatge, roben els plànols i desvien el coet de prova. Malgrat les dificultats, a la fi aconseguen enlairar-se cap a la Lluna.

Context històric:

Aquesta obra fou publicada el 1953, quatre anys abans del llançament del primer satèl·lit a l'espai i setze abans de l'arribada de l'home a la Lluna. Tracta un dels grans mites de l'home: arribar a la Lluna. Des que el mite va fascinar Jules Verne el 1865 (*De la terra a la Lluna*), s'engega un reguitzell de seguidors que el tracten, com H.G. Wells, els cineastes Méliès o Fritz Lang i finalment el mateix Hergé. L'aventura és una clara metàfora sobre la guerra freda entre els dos blocs, capitalista i comunista, que dividien aleshores el planeta i que es reflectia en la cursa de l'espai de l'època. Hergé va ignorar el coet compost, ja conegut en la seva època, i va preferir realitzar-ne un que era hereu de la cosmonau de l'alemany Oberth i de l'astronau de Ziolkowsky.

*Juntament amb
HEM CAMINAT DAMUNT LA LLUNA

17.- HEM CAMINAT DAMUNT LA LLUNA (1950 a 1953)*

Sinopsi:

Després dels problemes d'enlairament, es descobreix que hi ha dos passatgers més del compte, els policies bessons Dupondt, i per tant s'ha de reduir el temps del viatge per problemes d'oxigen. L'expedició aconsegueix arribar a la Lluna i fer-hi les exploracions necessàries, però apareix un sabotejador que, amb l'ajuda d'un tripulant traïdor, vol tornar a la Terra deixant els altres a la Lluna. Finalment, el primer mor i el segon, ple de remordiment, se sacrifica per deixar-los oxigen suficient per la tornada.

Context històric:

Amb aquesta obra, Hergé s'avança a la realitat i anuncia un bon nombre de coincidències tècniques i científiques amb l'arribada real de l'home a la Lluna el 1969. Hergé ja proposà l'existència d'aigua a la Lluna que no es demostrà fins 40 anys després. En aquella època, aquest viatge era encara vist amb escepticisme per alguns científics, però d'altres creien fermament en les possibilitats de realitzar-lo. També reflectí amb una gran previsió el factor emocional que causà aquesta gesta humana. La ingravidesa, la física atòmica i altres aspectes d'elevada complexitat científica que preocupaven la població culta occidental a mitjans del segle XX, són aquí tractats amb tant de rigor com humor.

*Juntament amb
OBJECTIU: LA LLUNA

18.- L'AFER TORNASSOL (1954 a 1956)

Sinopsi:

El professor Tornassol ha creat un aparell d'ultrasons de gran capacitat destructiva, i és raptat primer pels borduris i després pels sildaus, que volen apropiarse'n. El capità i en Tintín van a rescatar-lo i, amb l'ajuda de la soprano Castafiore, obtenen uns documents militars que els permeten alliberar-lo. Finalment poden fugir i Tornassol decideix destruir els plànols de l'arma.

Context històric:

La història, publicada entre 1954 i 1956, és una nova al·lusió a la guerra freda entre els blocs capitalista i comunista: Sildàvia i Bordúria. Un dels elements més importants de la guerra freda era la cursa armamentista. L'agost de 1953 els soviètics van fer esclatar la primera bomba d'hidrogen (bomba "H"), però l'any següent els americans ho feren amb una bomba molt més potent. El que es buscava era no deixar-se avançar per l'enemic, i aquí hi jugava un gran paper l'espionatge. El binomi Sildàvia-Bordúria es converteix en la representació d'aquest enfrontament. Els dos països intenten fer-se amb l'arma que ha inventat Tornassol i envien els seus respectius espies a Molins de Dalt. Els incidents a la frontera i el desviament de l'avió on viatja Tornassol evoquen la tensió entre les dues Alemanyes. El culte al president Pleksy-Gladz i els seus bigotis recorden clarament la figura d'Stalin.

19.-STOC DE COC (1956 a 1958)

Sinopsi:

El tràfic d'armes i d'esclaus és l'argument d'aquesta història. Tintín es retroba amb una sèrie de personatges d'altres aventures i decideix anar a socórrer l'emir Ben Kalish. Al llarg de la trama són perseguits pel desert, atacats i metrallats fins que cauen al mar, on són recollits per un altre vell conegut: Rastapopoulos. Allí descobreixen que és ell qui trafica amb esclaus; els alliberen, però finalment el malvat aconsegueix fugir.

Context històric:

Un retall de premsa va fer saber a Hergé que l'esclavitud encara existia en ple segle XX i es va proposar denunciar-ho a *Stoc de Coc*. Malgrat aquesta idea ben intencionada, no van faltar els que van titllar de racista la imatge inculca que donava dels esclaus que Tintín allibera de la bodega del vaixell. En noves versions va modificar-ne alguns diàlegs per entrar en la correcció política que li exigien, entre altres, la revista *Jeune Afrique*.

1

L'escena de la pàgina 62 és autobiogràfica. Procedeix d'uns ral·lis que s'organitzaven a la localitat on vivia Hergé, i que tenien el costum d'anar fins a la casa del famós dibuixant, cosa que el treia de polleguera.

2

A la pàgina 60 hi ha als retalls del diari tots els enemics de Tintín.

20.-TINTÍN AL TIBET (1958 a 1959)

Sinopsi:

Hi ha un accident d'avió al Tibet i en Tintín somia que el seu amic Xang, a qui ja coneixem d'*El Lotus Blau*, li demana ajuda. Encara que diuen que no hi ha supervivents, en Tintín està convençut que el seu amic és viu. Acompanyat pel capità, emprèn un llarg viatge per les muntanyes de l'Himàlaia i, ajudats per la visió d'un monjo budista, finalment troben en Xang, que ha sobreviscut gràcies a la protecció de l'abominable home de les neus, el leti.

Context històric:

Aquesta és la història més personal d'Hergé que en aquell moment patia una crisi personal, i on es mostra la part més humana i transcendent de Tintín. L'autor dóna via lliure a la seva fascinació per Orient i pels fenòmens paranormals, somnis premonitors, telepatia, levitació i altres aspectes del món espiritual, avui força coneguts. Hergé creia fermament en les experiències al Tibet de l'escriptora budista i anarquista, Alexandrer David-Néel, a qui deu la seva simpatia pel poble tibetà. Per documentar-se, va parlar amb el primer alpinista que va fer l'Annapurna, Maurice Herzog, qui també assegurava haver vist les petjades del monstruós home de les neus. Es publicà el mateix any que el Dalai-Lama travessava l'Himàlaia cap a l'Índia fugint de la repressió xinesa. Un cop més, Hergé triava un tema que mig segle després continua essent actualitat.

1

Sorgeix després d'una crisi personal de l'autor. En aquesta obra no hi ha personatges "dolents".

21.-LES JOIES DE LA CASTAFIORE (1961 a 1962)

Sinopsi:

Aquí, sorprenentment, no hi ha viatge. Tota l'acció de l'obra transcorre al castell de Molins de Dalt on la cosa es complica amb l'arribada de la Castafiore, acompanyada del seu pianista, la seva cambrera i un seguit de periodistes que anuncien el fals rumor de casament entre ella i el capità. Hi ha el robatori (suposat) d'una joia, i els Dupondt sospiten de tothom. Finalment la solució del cas és molt més fàcil del que sembla.

Context històric:

Una aventura sense aventura. Segons el mateix Hergé, volia explicar una història en què no hi passés res i on tot s'enreda per tal de confondre el lector. L'únic exotisme és el dels gitanos que, com deia Hergé, és un «exotisme a domicili». Falses desaparicions, falses pistes, falses intrigues que no porten enlloc i, malgrat tot, un interès que no para de créixer. Tot i no passar res, l'àlbum reflecteix fenòmens nous, característics dels anys 60, com el periodisme dels paparazzi i els primers intents de televisió en color.

1

París-Flash és una al·lusió a París-Match, diari que, lluny d'enfadar-se, es va comunicar amb el dibuixant per dir-li que els feia molta gràcia.

2

En la realitat hi ha un marbrista Boullú, i prop de Brussel·les, a Boitsfort, una carnisseria Sanzot.

22.-VOL 714 A SIDNEY (1966 a 1967)

Sinopsi:

Tintín i el capità coneixen el multimilionari Carreidas que els porta en avió cap a Sidney. Però l'avió és desviat a una illa del Sud-est asiàtic, on Rastapopoulos vol fer-se amb els seus diners. Aconsegueixen escapar i s'amaguen en un temple visitat per extraterrestres. Es produeix l'erupció d'un volcà, però són salvats per un ovni, tot i que finalment els hipnotitzen i no recorden els fets.

Context històric:

Personatge característic de finals del segle XX, el propietari d'un trust global, Laszlo Carreidas, l'home que mai no riu, està inspirat en l'autèntic Marcel Dassault, rei de l'aeronàutica, molt popular a França als anys 60, i constructor del caça a reacció *Mirage*. Era petit, insignificant, vestia de gris i portava exactament les mateixes ulleres que Carreidas, però era un dels pilars de l'"establishment" francès. Hergé introdueix un nou element que llavors palpitava en l'actualitat, els ovnis o naus extraterrestres, i els dona una credibilitat sorprenent. L'home que troben dins del volcà i els comunica amb els extraterrestres, Mik Ezdanitoff, és la rèplica del presentador de televisió belga i escriptor de la revista *Planeta*, Jacques Bergier, autor entre altres treballs esotèrics de *Le Matin des Magiciens* (1960).

1

A la pàgina 62, el periodista que hi apareix és un lector de Talence, a Gironde, que es deia Jean Taure, i que va sol·licitar a Hergé que el dibuixés en una aventura. La seva petició va ser atesa i va tenir el privilegi de donar la mà al capità Haddock.

23.-TINTÍN I ELS PÍCAROS (1975 a 1976)

Sinopsi:

A la república de San Teodoro el general Tapioca acusa el capità Haddock d'un complot per enderrocar-lo. Tintín, ja gran i cansat de viatges, renuncia a agafar l'avió, però quan veu que els seus amics han caigut en un parany, ha de fer-ho. Posteriorment aconsegueixen fugir amb l'ajuda del seu vell amic, el general Alcàzar. Després de superar alguns problemes amb l'alcoholisme, els rebels fan la revolució i enderroquen Tapioca.

Context històric:

En la dècada dels 70, a l'Amèrica llatina hi havia problemes polítics, desigualtat social, explosió demogràfica, fam, explotació, falta de medicaments, analfabetisme i barris miserables. Hergé començà a idear aquesta història el 1962, però no es publicà fins el 1976. La dictadura de Tapioca rep l'ajut de la Bordúria comunista, que lluita contra la guerrilla d'Alcàzar finançada per la "International Banana Company", que recorda les repúbliques bananeres dependents dels Estats Units. Tapiocàpolis és una ciutat moderna dissenyada a imatge de Brasília, però que apareix voltada de barraques. La indústria del turisme que comença a ser omnipresent als cinc continents té aquí un paper cabdal en el cop d'estat. Una enganxina en el casc de moto ens revela que Tintin simpatitza amb el moviment pacifistes. Més actual impossible.

1

Peggy, la senyora d'Alcàzar, està inspirada en una horrible dona nord-americana vinculada al Ku-Klux-Klan que Hergé va veure per televisió.

2

Tintín canvia la seva imatge: apareix a la pàgina 1 amb una moto, al seu casc es veu un símbol de la pau, i du texans.

3

Al carnaval apareix Mickey, Donald, Astèrix, Snoopy, Groucho Marx i els Coco-nuts, un grup musical del seu col·laborador Bob de Moor.

4

A la pàgina 54, el carrer es diu "22 de Maig", que és la data de naixement de d'Hergé.

24.- TINTÍN I L'ART ALFA (*)

Sinopsi:

El capità compra una obra de Ramó Nash, creador d'un estil artístic anomenat *Alfa*. Però és assassinat el propietari de la galeria i Tintín descobreix una relació entre una secta i uns traficants d'obres d'art. Tintín és capturat, se l'enduen per convertir-lo en una estàtua abstracta i... l'obra restarà inacabada per la mort d'Hergé.

Context històric:

Aquesta és l'última obra d'Hergé, tot i ser inacabada, ens serveix per a veure el procés de creació d'un còmic, el caràcter del seu autor i fins a quin punt la seva vida està lligada a la del seu personatge, amb qui sovint s'identifica, fins al punt d'indicar que ningú no la continués. Per això la història no s'acaba, sinó que queda a mans del lector imaginar-se el final. Es va publicar amb alguns dibuixos en blanc i negre, esbossos i les últimes pàgines totalment en blanc, deixant ben clar que era un àlbum incomplet. Dos temes de plena actualitat en els anys 80 convergien en la trama: les sectes i el mercat d'art modern, aquest darrer, un tema de molt interès per a ell, col·leccionista i apassionat seguidor dels principals artistes plàstics del segle XX.

*Àlbum publicat el 1986, tres anys després de la mort d'Hergé

JOAQUIM VENTALLÓ I VERGÉS
(Terrassa, 5-II-1899 / Barcelona, 3-XII-1996)

Periodista, promotor de diaris, activista cultural i locutor del primer partit de futbol retransmès per ràdio en català. Cofundador d'ERC i secretari de l'Ateneu Barcelonès, va ser membre de la comissió del projecte de l'Aeroport de Barcelona. Perseguit per la FAI, es va exiliar a París després de la Guerra Civil, on va treballar com a venedor de fruites i articles diversos. Després de la mort de Franco, va tornar a la seva incansable i polifacètica activitat periodística i política.

Totes aquestes activitats i altres que va dur a terme són importants, és clar, però, l'any 1964, com una més de les tasques de defensa de la

cultura en què participava, començà a traduir els àlbums de Tintín, el darrer dels quals enllestí als 88 anys. I aquestes traduccions tenen un valor singular, perquè Ventalló és l'home que féu parlar Tintín i els seus companys en el nostre idioma, que recreà –més que no pas traduí– l'acolorit mostrari d'improperis del capità Haddock. Que va fer possible, en fi, que molts infants catalans accedissin a l'idioma propi, al mateix temps que s'endinsaven a l'univers fabulós d'Hergé. Li devem, doncs, la qualitat del llenguatge precís, divertit, culte i intel·ligent que perdura al cap dels anys i que hem heretat unit als personatges.

*"El secret per ser feliç: no estar mai content d'un mateix
i estar-ho sempre dels altres"*

*"Tintín va néixer del meu desig inconscient de ser
perfecte, de ser un heroi"*

"A força de creure en els seus somnis, l'home els fa realitat"

"Tintín m'ha fet feliç"

"Tintin c'est moi"

*"Es diu que el geni neix d'una llarga paciència. Jo no
en tinc, de geni. Però sí que tinc una llarga paciència"*